

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iohannis de trithenem abbatis spanhemensis ordinis
sancti benedicti de obseruantia burßfeldensi. liber
lugubris. de statu et ruina monastici ordinis**

Trithemius, Johannes

[Mainz], [nach 11.IV. 1493]

De sanctissimo statu ordinis nostri primitiuo. Cap[itulum] ij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31359

De sanctissimo statu ordinis

nostri primitiuo.

Cap. ij.

Inuenio hunc quendam monachum in monte s. Michaelis 34. h. o. d. u. a. f. u. i. m. p. l. i. c. i. t. u. r. i. t. u. s.

Acturus ne sim omnibus rem gratam. si prio-
rem ordinis nostri statum paucis commen-
dem. aliquantulum dubito: quippe qui veter-
rum laudibus. monachis nostri tps. parum
iudicor detulisse. Sunt em̄ qui se vel optimos arbitrentur
monachos: vel optimis illis q̄ nos p̄cesserūt patribz au-
deāt cōparare. Ut cūq; autē se metiantur: nō mibi succen-
seant: si veterū obseruātie nostrā nō audeā adequare. Nā
si recto lumine vitā eoz contemlemur: optimū e nobis
habitū: vix bono illius tps monacho poterimus cōpar-
rare. Sancta quippe illoz conuersatio: virtutibus cho-
rusca. signis a probata: omniumq; erudicōne scriptura-
rū illustris: gratiā apud deū p̄meruit z homines. Audien-
tes em̄ vocē dñicā. si q̄s vult post me venire abneget se
metip̄m: et tollat crucē suā quotidie et sequat̄ me: cōtem-
pro seculo ad cenobia cōuolarūt: subdentesq; colla iugo
regule: obedientie normā humiliter susceperūt: deū ex-
to corde diligentes: nihil in hac vita mundanū quesi-
erūt: sed caducis om̄ibz sp̄retis: atq; in camino paup̄ta-
tis. p̄bati: ad celeste regnū feliciter puenerūt. Erant viri
maturi. zelosi. atq; doctissimi: fide firmi. spe robusti. gemia
charitate fulgidi: mente puri: deuocōne precipui: oim̄q;
virtutū honestate decori. Nulla illis cura terrenoz: nuli-
la inerat illecebra voluptatū: sed totis viribus ad deū cō-
uersi: mundū cū suis vanitatibz deuicerūt. Unde reges
et principes hui⁹ seculi: viri deuoti. et deo cari: p̄pter cō-
uersationē monachoz sanctissimā: ordinis amatores fan-
cti sunt: eūq; donis z largitionibus magnifice exaltarūt.
Baudebāt suis tēporibus sancta monachoz studia dila-
tari: et in extremas mundi regiones: cū gloria extendi.
Sancti et em̄ monachi quāto plus deū amabāt: tanto
etiā amplius ab hoibz amabant. Et quāto min⁹ terrena

matth 16.

luc 10

34

*2007
folio 6.
31.
42.
43.*

amblebāt: tanto in necessarijs corporis deo providente
amplius abundabant. Amantibus em̄ deū: om̄is munda-
dus diuiciarū est. O q̄s decora facies iuuetutis tue: sano
cta religio benedicti: q̄s pulcher aspectus: q̄s ornata oim̄
virtutum splendore maiestas. Quis te digne pensulare
sufficeret? Tu viā triū dierū: populo dei de seruitute pha-
raonia in deserto liberato exhibes: dñi a mundi tenebris
ereptos p̄ tria substancialia religionis vota: hoies ad de-
sertū cenobitice conuersationis p̄ dei amore venire psua-
des. Beati p̄fessores tui: qui de huius seculi egypto rece-
dentes: p̄ hanc viā triū dierū ad eterne p̄missionis ter-
ram totis desiderijs anhelant. Hic est sancte religionis
triplex funiculus qui facile nō rūpitur: q̄ obedientie casti-
monie et paupratis fulgore decoratur: q̄ suos amatores
ad celestem patriā reuocat: q̄ cultores suos summo im-
peratori christo iesu letos representat. Nam etsi ad regula-
rem obseruantā multa sint necessaria: ausim tamen dia-
cere: quicunq; hec tria illibata custodierit: vt funiculus
triplex securus in ordine cōsistat. Om̄ia em̄ statuta ordi-
nis pro cōseruatione istoz substancialiū facta sunt. Hoc
monachi sancti antiquitus sollerter intuentes: viā hanc
trium substancialiū studiosissime obseruabāt: p̄ cōtemp-
tum omniū mundanoz spiriū pauperes: p̄ castitatem
mentis et corporis continentes: p̄ humilem subiectiōē
obedientes: et in om̄i virtute locupletes. Doctrina et san-
ctitate clarissimi effulserūt: et tam verbo q̄ exemplo mul-
tos ab iniquitate ad iusticiā cōuerterūt. Unde p̄ficienti-
bus meritis: ad ecclesiarū gubernacula multi eoz pro-
moti sunt: qui quāto altius positi fuerant: tanto virtuti-
bus innotuerūt clariores. Que autē ecclesia sacerdotem
nō expeteret de ordine benedicti? Que gens nomi christiano
deuota: doctorem non cuperet ex collegio mona-
chorum? Multis em̄ annis in ordine sancti patris be-
nedicti: viri in om̄i doctrina et sanctitate prestatissimi cla-
ruerūt: sicut oēs pene testatur: q̄ veterū cōscripserūt histo-
rias. Et reuera (vt absq; inuidia loquar) facile p̄cellit oēs.

Tria vota
Ankaha
16. 4. 20. 30
53. 50

falso 26.

Gubernator
- 1115

40.

Egredietur a
caus ordinis
Benedicti.

Solo 5.

1. 2
3. 4.

folio . 8 . 9

1.
Suntia sup.
sanctitas mo-
ny

Equidem Paulus habet in oratione de publica vita in ord. s. Brand. folio 10.

propter regis
diomissus
in oratione
narratoris
quilo 7. m. 8.
De y talis homo
que dicitur
audiri possit.
30.

ordines sc̄a religio benedicti: si dignitatē: si latū in orbe
dominiū: si viros doctrina ⁊ sanctitate insignes. si deniqz
multitudinē eoz. velle attendere. Protulit em̄ hec venerā
da plātatio sum̄os pōntifices decē et octo: cardinales plus
qz ducentos: archip̄sules mille sexcentos: ep̄os ter mille
quigētos. Si q̄s autē hāc illustriū presulū summā velut
nimā vocat in dubiū: chronicas ⁊ gesta reuoluat veterū:
et paucos designatos cōperiet ex pluribz. Nemo autē oz
digno pristinū decorē metiendū de p̄senti existimet: cū n̄rl
ad illū nō sit equa cōparatio: quādo n̄ris tēporibz mon
nachi. nec scientia scripturarū. nec morum sanctitate (ut
olim) clarescūt. Inuenies forsitan etiā nūc deuotos mon
nachos licet paucos sed simplices: sed ideotas: sed om̄i
disciplina bonarū artū expertes. Sed ad regimen aiaz
hoc tpe deuotio nō sufficit: si scripturarum scientia desit.
Si autē monachi n̄ri nec deuoti fuerint nec eruditi: ad
regimen ecclesiarū merito censent̄ indigni. Multi deniqz
subiecti bene ambulant: q̄ si ad gubernationē alioz fue
rint sublimati: nunqz in tranquillitate prioris vite subsiste
rent. Et vt breuiter dicā q̄s sentio: nec monachis ecclesie.
nec ecclesijs monachi. hoc tēpore digni sunt. Causa autē
prudenti nō est abscondita: que in lucē posthac suo tem
pore erit p̄ferenda. Jā si libet p̄sentem ordinis nostri sta
tum qualis sit paucis inquiramus.

1. 2.

3. 4.

36.

39

n 40.

De ordinis n̄ri debili statu p̄nti

Esecerūt pre lachrymis
oculi mei: cōturbata sūt
viscera mea: effusum est in terra secur meum:
sup cōtritione ordinis mei: cū deficeret in eo

Cap. iij.

paruus bumilis: cū abiectus sine honore manibz par
teat inimici. Lugentem me nemo despiciat: doloꝝ meū
nemo incuset: honores non quero terrenos: dignitates
non ambio ecclesiasticas: sed doctrinam et sanctitatem
ab ordine meo defecisse ingemisco. Quid nobis cum vas
nis honoribus: qui vitam querimus in celis?

Doctrina
Sanctitas

honor me
p̄sentis

Doctrina et sanctitas quā modo uocantur
Contra 20. et officio abbatis 24. 25. d. 7. 21. 24. 25. 29.
et p̄sentis
Sanctitas sūt q̄ntas quā ubi sūt uocantur p̄sentis
capituli d. 49. 57. 58. 60. p̄sentis
Doctrina et p̄sentis 2. et loꝝ am̄arū 2. quirit 57. 59.
Inuocata magis meli orat 58. 48.